

FOGADÓ SZERVEZETKÉNT EGY SOKSZINŰBB MUNKAHELYÉRT

PRAKTIKUS INFORMÁCIÓK
FOGADÓSZERVEZETEKNEK
MENEDÉKKÉRŐK ÖNKÉNTES
FOGLALKOZTATÁSÁHOZ

TARTALOM

Bevezető	2
Az önkéntes munka keretei Magyarországon	3
A menedékkérők	6
Mit adhat a menedékkérőknek az önkéntesség lehetősége?	8
Mit adhat a menedékkérő önkéntes a fogadószervezetnek?	9
Mit kell tudnia a fogadószervezet képviselőjének a menedékkérők önkéntes foglalkoztatásáról?	10
Helyzetek, amelyek felkészületlenül érhetik a fogadószervezetet	13
Kontaktsszervezetek	15

A projekt címe:

EQUAL

„Az önkéntesség mint munkaerő-piaci integrációs eszköz menedékkérők számára.”

A kiadvány címe:

Fogadószervezetként egy sokszínűbb munkahelyért
(Praktikus információk fogadószervezeteknek menedékkérők önkénteskedéséhez)

Összeállította:

Zatykó Judit

A kiadásért felel a Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület elnöke

Cím: 1077 Budapest, Jósika u. 2.

Telefon: [06-1] 322-1502 Fax: [06-1] 479-0272

e-mail: menedek@menedek.hu www.menedek.hu

Design: Nemes András

BEVEZETŐ

Ez a kiadvány mindazoknak a szervezeteknek szól, amelyek már hosszabb idő óta fogadnak önkénteseket, illetve azok számára is, amelyek még csak most gondolkoznak azon, hogy szeretnének önkénteseket fogadni.

Célunk, hogy e fogadószervezetek érdeklődését felkeltjük egy az önkéntesség terén kevésbé ismert csoport, a menedékkérők iránt. Ezzel az önkéntes tevékenység egy olyan szeletére kívánjuk a figyelmet felhívni, amely egy jól körülhatárolható, kulturális sokszínűséget hordozó csoport részvételével valósul meg.

Elsőként a közérdekű önkéntes munka kereteit ismertetjük, különös hangsúlyt helyezve a fogadószervezetek feladataira az önkéntesek fogadása terén. Majd részletes útbaigazítást adunk a menedékkérők jellegzetességeiről és az önkéntes munka iránti motivációjukról.

Ezt követően a fogadószervezetek oldaláról vesszük szemügyre a motiváció kérdését: miért érdemes a fogadószervezeteknek menedékkérő önkénteseket foglalkoztatni? Végül a menedékkérők önkéntes foglalkoztatásának gyakorlati lépéseit járjuk végig.

Az önkéntes fogadás nyilvánvaló előnyei mellett felkészítjük a fogadószervezeteket néhány olyan „váratlan helyzetre” is, amelyekkel a menedékkérő önkéntesek foglalkoztatása során szembesülhetnek. Az információs füzet azon szervezetek elérhetőségeivel zárul, amelyekhez menedékkérők önkéntességével kapcsolatos kérdésekkel fordulhatnak a fogadószervezetek.

Bízunk benne, hogy a kiadvánnyal felkeltjük a fogadószervezetek érdeklődését a menedékkérők önkéntes foglalkoztatása iránt. A menedékkérők fogadószervezetekben való jelenléte nyitottabbá, sokszínűbbé teszi az adott munkahelyet és annak tágabb környezetét, valamint gyarapítja a menedékkérők ismereteit, támogatva későbbi munkavállalásukat, bárhol is telepedjenek le.

AZ ÖNKÉNTES MUNKA KERETEI MAGYARORSZÁGON

MI AZ ÖNKÉNTES MUNKA?

Az önkéntes munka alapvető feltételei az alábbiak:

- Önkéntes tevékenységet elsősorban nem fizetségért végeznek, de a kiadások megtérítése vagy valamilyen jelképes fizetség megengedhető.
- Mindenképpen egyéni döntésen kell alapulnia, azaz önkéntesnek kell lennie.
- Más személyek vagy egy közösség (társadalom) javát kell szolgálnia.

A közhasznú önkéntesség kereteit az Önkéntes törvény¹ szabja meg, amelyet 2005-ben fogadott el a Magyar Országgyűlés. Az Önkéntes törvény a közérdekű önkéntes tevékenység számos jellemzőjét meghatározza:

- a fogadószervezeteket, ahol az önkéntesek elhelyezkedhetnek;
- az önkéntesek személyét;
- a fogadószervezeteket és az önkéntesek kötelezettségeit és jogait;
- az önkéntesnek adható juttatásokat;
- az önkéntes szerződés tartalmi követelményeit
- és a dokumentációs kötelezettségeket.

Egy szervezet a törvény hatályán kívül is foglalkoztathat önkénteseket, ekkor azonban nem élhet a törvényben megszabott kedvezményekkel (például adómentes juttatások biztosítása).

¹2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről. Az Önkéntes törvény részletes ismertetője megtalálható az alábbi weboldalon: <http://www.onkent.es.hu/doksik/20070406143018.pdf>

KI LEHET FOGADÓSZERVEZET?

- helyi önkormányzat, helyi önkormányzatok társulása és települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulása az általa biztosított közszolgáltatások és katasztrófavédelmi feladatai körében;
- kisebbségi önkormányzat a jogszabályban meghatározott közfeladatai körében;
- költségvetési szerv az alaptevékenysége körében;
- magyarországi székhelyű közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet a közhasznú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
- magyarországi székhelyű egyházi jogi személy a hitéleti, a közcélú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
- szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, illetve intézmény, egészségügyi szolgáltató, közoktatási intézmény, felsőoktatási intézmény, múzeumok és közgyűjtemények, nyilvános könyvtár, közlelvtár, nyilvános magánlelvtár, közművelődési intézmény közszolgáltatásai körében.

KI LEHET ÖNKÉNTES?

Bárki lehet önkéntes, aki a tizedik életévét betöltötte, állampolgárságra való tekintet nélkül.

MILYEN FELADATOKAT VÉGEZHETNEK AZ ÖNKÉNTESEK?

Az önkéntes munka a fent részletezett feladatkörökben vál-

tozatos tevékenységeket foglalhat magában (adminisztráció, gyerekek gondozása, fizikai munka, tolmácsolás).

MILYEN KÖTELEZETTSÉGEI VANNAK A SZERVEZETEKNEK AZ ÖNKÉNTESOK FOGADÁSÁT MEGELŐZŐEN?

Ha a fogadószervezet korábban még nem fogadott önkénteseket, akkor be kell jelentkeznie a Szociális és Munkaügyi Minisztérium nyilvántartásába.

A bejelentési lapot – letölthető a következő címről, <http://www.onkentes.hu/doksik/20060619145856.doc> – a szükséges mellékletekkel együtt a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Társadalmi Párbeszéd és Civil Kapcsolatok Főosztálya számára kell elküldeni (1373 Budapest, Pf. 609.).

Az adatlaphoz köteles csatolni az alábbi mellékleteket:

- 1.** helyi önkormányzat és szervei: társulási megállapodás másolata
- 2.** közhasznú szervezetek:

a. hatályos létesítő okirat (alapító okirat, alapszabály másolata, hitelesítés nem szükséges);

b. a szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság 30 napnál nem régebbi igazolása a szervezet adatairól (hatályos kivonat, cégkivonat) eredeti példányban;

3. egyházi személyek: nyilvántartásba vételére illetékes bíróság 30 napnál nem régebbi igazolása az egyházi jogi személy adatairól.

Ezenfelül, a jogképes közszolgáltató intézmények esetében igazolni kell, hogy az intézmény jogszerűen működik. Szükséges dokumentumok:

- a.** Szociális szolgáltató: a városi jegyző engedélye
- b.** Nappali ellátást nyújtó szociális intézmény: a városi jegyző engedélye
- c.** Bentlakásos szociális intézmény: a megyei szociális és gyámhivatal engedélye
- d.** Gyermekjóléti szolgáltatás és a gyermekek napközbeni ellátása esetén: az önkormányzat jegyzőjének engedélye
- e.** Helyettes szülői hálózat, nevelőszülői hálózat, külső férőhelyen biztosított utógondozói ellátás: az illetékes megyei gyámhivatal engedélye
- f.** Egyéb, a fenti két pont alá nem tartozó gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység: az illetékes megyei gyámhivatal engedélye
- g.** Egészségügyi szolgáltató: az egészségügyi hatóság által kiadott működési engedély
- h.** Köznevelési intézmény: ha a nevelési-oktatási intézményt nem helyi önkormányzat alapítja, működésének megkezdéséhez az illetékes jegyző engedélye szükséges
- i.** Felsőoktatási intézmény: a Felsőoktatási Regisztrációs Központ engedélye
- j.** Múzeumok és közgyűjtemények: az oktatási és kulturális miniszter engedélye
- k.** Nyilvános könyvtár: annak igazolása, hogy a könyvtár szerepel az Oktatási és Kulturális Minisztérium által a nyilvános könyvtárakról vezetett jegyzékben
- l.** Közlekvéltár: a fenntartó igazolása a jogszerű működésről
- m.** Nyilvános magánlevéltár: az oktatási és kulturális miniszter engedélye

n. Közművelődési intézmény: az önkormányzattal mint az intézmény fenntartójával kötött közművelődési megállapodás

MIT SZABÁLYOZ AZ ÖNKÉNTES SZERZŐDÉS?

Az önkéntes szerződés megkötésével jön létre az önkéntes jogviszony. Az önkéntes szerződés megköthető szóban vagy írásos formában. Az önkéntes szerződés írásban való megkötése azonban többek között akkor követelmény,

- ha az önkéntes tevékenységet legalább tíz napra kötik;
- ha az önkéntes tevékenységet végző harmadik országból érkezik.

Az önkéntes szerződés mindkét fél védelme érdekében, lefekteti a jogviszony alapvető tartalmi elemeit:

- az önkéntes tevékenység tartalmát;
- a tevékenység ellátásának helyét;
- a tevékenységre fordítandó időt és pihenőidőt;
- azokat a juttatásokat, amelyeket az önkéntes részére biztosítanak.

MILYEN JUTTATÁSOK ADHATÓK AZ ÖNKÉNTESeknek?

Az Önkéntes törvény szerint az önkéntes számára az alábbi juttatások adó- és járulégmentesen biztosíthatók, ha ezek a költségek az önkéntes tevékenység végzéséhez bizonyíthatóan kapcsolódnak: étkezési és utazási költségek megtérítése, szállás biztosítása; védőruha biztosítása; önkéntes képzési költségeinek megtérítése; a költségek megtérítésén kívül lehetőség van jutalmat adni az önkéntesnek.

A FELEK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

A fogadószervezet köteles biztosítani a megfelelő irányítást, útmutatást, képzést, és a biztonságos munkahelyi környezetet az önkéntes számára.

Az önkéntes kötelezettsége, hogy a megismert szabályokat betartsa, illetve a feladat elvégzése során a fogadószervezet részéről kapott utasításoknak megfelelően járjon el.

A fogadószervezetnek a legtöbbször nem kell felelősségbiztosítást kötnie. Ez alól kivételt képez az EGT-államokon kívüli térségből érkező önkéntesek foglalkoztatása. Ilyenkor a fogadószervezetnek olyan felelősségbiztosítással kell rendelkezniük, amely kiterjed az önkéntes által harmadik személynek okozott kár megtérítésére. A felelősségbiztosítás lényege, hogy a biztosító a szerződésben meghatározottak szerint mentesíti a fogadószervezetet olyan kár megtérítése alól, amelyért a jogszabály alapján ő lenne a felelős.

A MENEDÉKKÉRŐK

KIK A MENEDÉKKÉRŐK?

A menedékkérő olyan külföldi, aki az országba érkezve védelmet kér, és ennek alapján a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal megindította a menedékjogi eljárást.

A hazáját elhagyni kényszerülő menedékkérő nemcsak munkahelyet, anyagi javakat veszít el, hanem mindenfajta korábbi kapcsolatot, barátokat, sőt közeli családtagokat is. A menedékkérő az országba érkezésekor befogadóállomásra kerül, ahol a többségi társadalomtól gyakorlatilag elszigetelve él. Kapcsolatok, nyelvismeret, valamint jogi, társadalmi ismeretek hiányában az érdekérvényesítési képessége minimálisra csökken.

A menekültstátusz iránti kérelem beadása után megkezdődik a passzív várakozás időszaka. Amíg kérelmező, addig csak a – korlátozott számú és szimbolikus díjazású munkalehetőséget kínáló – befogadóállomás területén dolgozhat.

A menedékjogi eljárás során bizonyosodik be vagy kerül elvetésre, hogy a menedékkérő hazájában üldözésnek volt kitéve, vagy visszatérése esetén üldöznék. Pozitív határozat esetén elismert menekültként vagy oltalmazottként tartósan Magyarországon maradhat.

Menekült az, „aki faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és

nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva ilyen események következtében nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni.”

(Genfi egyezmény 1951, 1. cikk A pont 2. bekezdés)

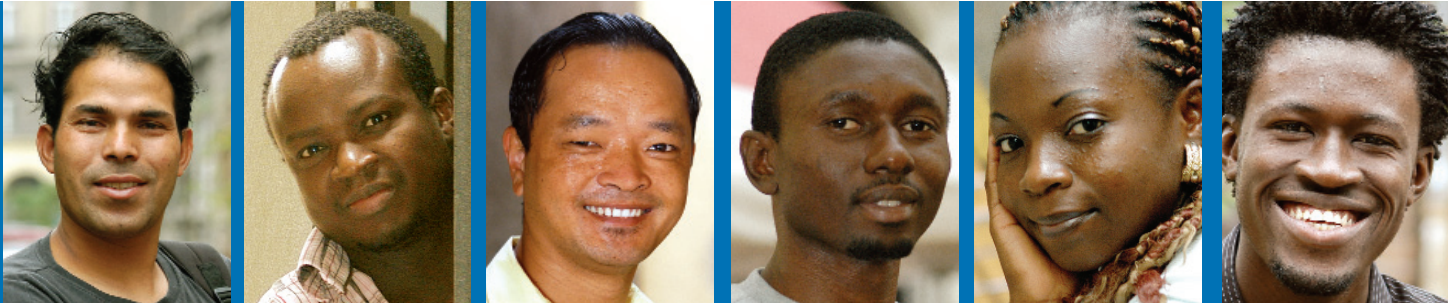
A Magyarországra érkezett menedékkérőknek csak egy töredéke kap menekültstátuszt. 2007 -ben 3419 menedékkérő érkezett Magyarországra, közülük mindössze 169-en kaptak menekült státuszt. A többiek továbbutaznak Nyugat-Európába vagy kénytelenek hazatérni.

A kérelmezők többsége az utóbbi években a következő országokból érkezett: Afganisztán, Irak, Grúzia, Irán, Jugoszlávia, Szomália, Oroszország, Törökország.

SEGÍTSÉG NÉLKÜL HOGYAN LESZ A MENEDÉKKÉRŐBŐL HÁTRÁNYOS HELYZETŰ MENEKÜLT?

Az elismert menekültek egy évig lakhatnak az ellátó rendszerben. Ez az egy év áll rendelkezésükre, hogy megtanuljanak magyarul, munkát találjanak és előtakarékoskodjanak, hogy albérletbe tudjanak költözni.

A menedékkérők és később a menekültek, oltalmazottak hátrányos helyzetének okai többek között a magyar nyelvismeret, a helyi kultúra ismeretének a hiányára, valamint a menekülés során

átélt traumák következményeire vezethetők vissza.

„...minden országban másképp működnek a dolgok. Én kint voltam Franciaországban, ami szintén Európa, meg beszélek franciául, meg nem voltam menekült meg semmi, de az is baromi sok idő, mire én átlátom, hogy hogyan működnek a dolgok, mert ez nem evidens. Főleg, ha az ember messziről jön, nem ismeri a kultúrát, meg a nyelvet sem, meg embereket sem ismer, akkor még jobban át kell látnia, legalább valamennyire, hogy hogy működik ez az ország. Mert akkor lehet, hogy el tudja foglalni benne a helyét.” [egy menekültekkel foglalkozó önkéntes]

Általános probléma, hogy az integrációs folyamat elindulása késleltetett, hiszen a befogadóállomások:

- egyszerű szálláshelyként szolgálnak csupán;
- izolálják az átmenetileg ott élőket a többségi társadalomtól, miközben fontos lenne már a kezdetektől a kultúrák találkozásának minél nagyobb teret biztosítani;

„...az utca embere nem tudja, hogy ezek az emberek honnan jöttek. De azt sem, hogy itt, a táborban hogyan élnek. Fontos volna, hogy valamilyen szinten belelásson a sorsukba, mert aki járt már

itt, a táborban... nem egy leányálom semmiképpen sem, meglehetősen ingerszegény környezetben élnek itt az emberek, tehát valamiféle nyitás szükséges lenne.”

[egy menekültekkel foglalkozó önkéntes]

- téltlenségre kárhoztatják az ott élőket, így a menekülés traumái a befogadóállomás traumáival súlyosbodnak, miközben hasznos tevékenységekkel – pl. nyelvtanulás, kulturális orientáció – a saját életvezetésben érzett kompetencia és motiváció felébredhetne.

Hátrányos helyzetüket tovább mélyíti a többségi társadalom irántuk tanúsított elutasítása.

2007 februárjában a felnőtt magyar lakosság mindössze tíz százaléka nyilatkozott úgy, hogy Magyarországnak minden menedékkérőt be kellene fogadnia, a lakosság harminc százaléka viszont senkit nem engedne be az országba. A többiek mérlegelnének, ám a határon túli magyarokon kívül egyetlen népcsoportot sem látnának szívesen. Az arabok, kínaiak, oroszok és románok mellett a pirézeket sem fogadnánk be – még szerencse, hogy ők legalább nem léteznek.

MIT ADHAT A MENEDÉKKÉRŐKNEK AZ ÖNKÉNTESSÉG LEHETŐSÉGE?

AZ ÖNKÉNTESSÉG MOTIVÁCIÓI

Az önkéntes munkavégzés mögött általában többféle motiváció is létezik: lehet többek között hasznosságigény és segítségi szándék, szakmai tapasztalat- és élményszerzés, kapcsolatteremtés és közösség iránti vágy vagy tanulmányi előrelépés és munkavállalási szándék.

AZ ÖNKÉNTES MENEDÉKKÉRŐK MOTIVÁCIÓI

A menedékkérőknek, sajátos helyzetük következményeként, a fentiekén túl egyéb jó okuk is van, hogy éljenek az önkénteskedés lehetőségével. Először is, a befogadóállomás monoton életritmusát megtörhetik egy más jellegű tevékenységgel.

„Az önkéntes munka szerintem jól hat a gondolkodásra. Ha nem dolgozol, depresszióba süllyedsz. Ezt már megtapasztaltam.”

[egy kurd menedékkérő]

A befogadóállomás területén kívül, a többségi társadalom szervezeteiben végzett önkéntes munka azokon a területeken támogathatja a menedékkérőt, ahol hátrányt szenved, és ez a későbbi munkavállalás során a segítségére válhat. Ilyenek többek között:

1. Előrehaladás a magyar nyelv elsajátításában (a nyelv munka közbeni gyakorlása).

„Persze, hogy magyarokkal szeretnék dolgozni. Magyarországon élek, magyarul kell megtanulnom, meg a magyar kultúrát, tehát erre van szükségem.” [egy libanoni menedékkérő]

2. Ismerkedés a magyar társadalommal és szokásaival

„Hogy valaki elmondja, hogyan kell itt élni. Mert én nem ismerem ezt az országot, az itteni gondolkodásmódot. Nem tudom, hogy mit szeretnek az itteniek, és mit nem. És hogy hogyan jutok el bizonyos helyekre, például bulikba vagy templomba. Nem tudom, hogyan szerezzek barátokat. Jó lenne valakitől megtudni, hogyan lehet itt munkát szerezni.” [bangladesi menedékkérő]

3. Ismerkedés a magyar munkavállalás sajátosságaival konkrét munkatapasztalaton keresztül.

4. A képességek, készségek szinten tartása, illetve fejlesztése, amelyek a menedékkérők önbecsülésének helyreállításához járulhatnak hozzá.

„Ha esetleg kap az ember munkát kinn, ne kelljen magát treníroznia, ne lustuljon el, ne felejtse el gondolkodni, attól hogy itt a sült galamb a szájába repül.” [iráni menedékkérő]

5. Az önkéntes munkavégzés során új szakmai és baráti kapcsolatok kialakítása.

6. A menekülés során elvesztett iskolai végzettség kompenzálhatósága a fogadószervezet ajánlólevele révén.

7. Saját fogadószervezetre, valamint egyéb munkaadókra gyakorolt pozitív hatás, amely a munkaadók elutasító attitűdje ellen hat.

„Az önkéntes munkának nemcsak az lehet az előnye, hogy a menedékkérők megismerik az itteni társadalmat, hanem az is, hogy a magyarok találkoznak idegen kultúrákkal, és befogadóbbak legyenek.” [Sierra Leone-i menedékkérő]

MIT ADHAT A MENEDÉKKÉRŐ ÖNKÉNTES A FOGADÓSZERVEZETNEK?

A menedékkérő önkéntesek szint, új ötleteket, szemléletet visznek a szervezet munkájába, így az adott szervezet a maga feladatát magasabb színvonalon képes ellátni.

A szervezetek szempontjából nagy előnye a menedékkérő önkéntesek foglalkoztatásának, hogy mint bármilyen önkéntes foglalkoztatása, „költséghatékony” megoldást jelenthet a szervezet számára. Továbbá minél inkább nyilvános városi térben, a városiakok szeme láttára valósul meg ez az önkéntes munka, annál inkább lesz nevelő, szemléletformáló ereje, pozitív hatása és társadalmi hasznossága.

Egy közelmúltban lezajlott, menedékkérők önkéntes tevékenységén alapuló program tapasztalatai alapján, a fogadószervezetek az alábbi „nyereségeket” emelték ki:

- A menedékkérők korábbi munkatapasztalatai kamatoztathatók a fogadószervezetben is.
- A szaktudással, magas szintű magyar nyelvtudással nem rendelkező menedékkérő önkéntesek is sikerrel foglalkoztathatók: például manuális munkafolyamatok elvégzésével – fénymásolás, boríték, tértivevény, előadói ív megírása, iratrendezés, papírosztás – tehermentesítik a szervezet munkatársait.
- A menedékkérő önkéntesek fogadószervezetekben való jelenlétének hatására új kulturális ismeretekre tesznek szert a kollegák, és nő a kulturális különbségek iránti érzékenységük, a más kultúrák iránti elfogadásuk.
- A menedékkérők jelenléte alkalmat teremt a szervezet munkatársainak idegen nyelv gyakorlására is.

Amennyiben a fogadószervezetnek vannak külföldi ügyfelei, a menedékkérő önkéntesek foglalkoztatása az alábbi előnyökkel jár:

- A külföldi állampolgárokkal, ügyfelekkel kapcsolatos nyelvi nehézségeket az általában több nyelven beszélő menedékkérő önkéntesek segítségével meg lehet oldani.
- A menedékkérő önkéntesek saját meghatározottságuk, kulturális hovatartozásuk révén sok esetben hozzáértőbb segítséget tudnak nyújtani a menekült és egyéb státuszú külföldi ügyfeleknek.

A menedékkérő önkéntes foglalkoztatása akkor éri el társadalmi célját, ha megindul a fogadószervezet és a menedékkérő önkéntes közötti kulturális, társadalmi ismeretek, valamint konkrét munkaerő-piaci technikák kölcsönös cseréje.

„A munkájával nagyon meg voltam elégedve, látszott, hogy ezen a területen már több évet eltöltött, angol nyelvtudását is itt szerezte, kommunikációs problémáink nem voltak. Ő is hasznosnak érezte a velünk eltöltött időt, tanult olyan technikákat, amiket korábban nem ismert. Kollégáimnak és nekem pedig jó nyelvgyakorlási lehetőség volt. Mentorként én is fejlődtem. Gyakoroltam az angol nyelvet, megismertem egy új kultúrát.”
(az egyik fogadószervezet mentora)

MIT KELL TUDNIA A FOGADÓSZERVEZET KÉPVISELŐJÉNEK A MENEDÉKKÉRŐK ÖNKÉNTES FOGLALKOZTATÁSÁRÓL?

Ha a szervezet eldöntötte, hogy szívesen foglalkoztatna menedékkérő önkénteseket, illetve további információt szeretne a témával kapcsolatban, a kiadvány végén található szervezetek munkatársaihoz fordulhat.

A menedékkérők, menekültek önkénteskedése terén tapasztalatokkal rendelkező szervezetek munkatársaival való konzultációk során kialakíthatók azok a tevékenységi körök, amelyek ellátására menedékkérő önkéntes fogadható. E szervezetek szakemberei, szociális munkásai a menedékkérő ügyfélkörükben népszerűsíthetik a fogadószervezetekben nyíló önkéntes lehetőségeket.

Amennyiben a szervezet nem Debrecenben van – 2008. január 1. óta a debreceni befogadóállomás a menedékkérők kijelölt szálláshelye –, úgy a bicskei befogadóállomáson élő menekültek és egyéb státusban lévők közül kerülhetnek ki az önkéntesek.

MILYEN TÖRVÉNYI KÖTELEZETTSÉGEI VANNAK?

Az alábbi – korábban már tárgyalt – lépések megtétele szükséges a törvényi kötelezettségeknek való megfeleléshez, amely által szervezete jogosult lesz a törvény által biztosított kedvezményekre:

- Regisztráció – be kell jelentkeznie az illetékes minisztérium nyilvántartásába;

- Szerződés – szerződést kell kötni az önkéntesekkel, amely a törvényi előírásoknak megfelel (mivel nem EGT-orozságból érkeznek a menedékkérők, ezért írásos szerződést kell kötni);
- Felelősségbiztosítás – mivel nem EGT-orozságból érkeznek a menedékkérők, a felelősségbiztosítás megkötése törvényi kötelezettség;
- Juttatások – a szerződés-kötés során meg kell egyezni az önkéntessel a juttatásairól, illetve biztosítani kell a törvényben előírt juttatásokat;
- Jogok biztosítása – az önkéntes tevékenység végzése során biztosítani kell az önkéntesek törvényben meghatározott jogait;
- Nyilvántartás – az itt tevékenykedő önkéntesekről nyilvántartást kell vezetnie.

MILYEN TEVÉKENYSÉGEKET BÍZHAT A MENEDÉKKÉRŐ ÖNKÉNTESREKRE A FOGADÓSZERVEZETNÉL?

Az Önkéntes törvény azt is részletesen meghatározza, hogy adott szervezettípusok milyen munkakörben alkalmazhatnak közhasznú önkénteseket. Például hatósági munkakörben nem foglalkoztatható menedékkérő, mivel a köztisztviselői törvény és a közigazgatási eljárási törvény szerinti feladatokra kizárólag magyar állampolgár alkalmazható. Természetesen ezekben a szervezetekben is vannak nem köztisztviselői állások (sofőr, karbantartó stb.). Ilyen munkaköröket menedékkérők is be tudnak tölteni.

A fogadószervezet a menedékkérő önkéntessel együtt alakítja ki az önkéntes tevékenységi kört. A lehetséges feladatok

definíálása során érdemes számításba venni a menedékkérő korábbi munkatapasztalait, egyéb képességeit és készségeit. Fontos, hogy a kialakított feladattípusok illeszkedjenek a fogadószervezet profiljába, vagyis az önkéntes munkájának legyen valódi haszna, de az sem elhanyagolható, hogy az önkéntes motivált legyen a feladatok elvégzésére.

Az alábbi, a közelmúltban Debrecenben menedékkérők bevonásával lezajlott önkéntes program során végzett tevékenységek útmutatásul szolgálhatnak arra vonatkozóan, hogy milyen sokfélék lehetnek a menedékkérő önkéntesek által végzett tevékenységek:

- adminisztráció, irodai munka;
- fordítás;
- kiadványszerkesztés;
- menedékkérő ügyfelek segítése az irodában;
- számítógép-karbantartás;
- gyerekprogramok szervezése.

MILYEN SZEREPE VAN A MENTORNAK?

A fogadószervezet megkeresi a munkatársak közül azt a személyt, aki rátermett és kedvet érez ahhoz, hogy a menedékkérő önkéntest segítse a munkahelyi beilleszkedésben. Ezt a személyt hívjuk mentornak. Szerencsés, ha az úgynevezett mentor beszél angolul (vagy egyéb közvetítő nyelven), nyitott és a kulturális különbségekre érzékeny, valamint menekült-specifikus ismeretekkel rendelkezik.

„A mentori munka nagy kihívás volt, de jó értelemben. Az a cél, hogy az önkéntes jól is érezze magát, de feladata is legyen.

Belegondoltam magam a helyzetébe, milyen idegennek lenni. Gykeztem az ő szemzögéből nézni a dolgokat és segíteni.”

[az egyik fogadószervezet mentora]

A mentor ismerteti meg a menedékkérő önkéntest a szervezet munkájával, munkatársaival. A menedékkérő önkéntes a mentorral közösen alakítja ki a konkrét feladatait, időbeosztását. Rendszeres konzultációkon lehetőség nyílik a tapasztalatok, gondolatok megosztására. A mentor értékeli az önkéntes elévzett munkáját, visszajelzést ad szakmai fejlődéséről.

„Mikor megérkezett, zárkózott volt, úgy érzem mostanra nyitottabbá vált, megszeretett minket. Jobban beszél magyarul, amihez a feladatai is hozzájárultak. Munkatársként bánunk vele.” [az egyik fogadószervezet mentora]

A mentor nemcsak megfelelő keretet biztosít az önkéntes tevékenység végzéséhez, hanem fel is készíti a menedékkérő önkéntest az önkéntes munka sajátosságaira, esetleges buktatóra. Például a „terepen” zajló vagy az ügyfeleket saját otthonukban felkereső szociális ellátás egyes területein végzett munka komoly előkészületeket igényel mind a mentor, mind a menedékkérő önkéntes részéről.

HELYZETEK, AMELYEK FELKÉSZÜLETLENŰL ÉRNETIK A FOGADÓSZERVEZETET

1. MIT TEGYEN A FOGADÓSZERVEZET, HA AZT TAPASZTALJA, HOGY A KOLLEGÁK JELENTŐS RÉSZÉ IDEGENKEDÉSSSEL VISELTET A FRISSEN ÉRKEZETT MENEDÉKKÉRŐ ÖNKÉNTES IRÁNT?

- Érdemes szervezeten belül alaposan előkészíteni az önkéntesek fogadását. Egy menedékkérő önkéntes fogadása előtt még komolyabb előkészítésre van szükség, hiszen a menedékkérők sajátosságai – például kulturális különbségek, gyengébb magyar nyelvtudás, magyar szokások, normákban való tájékozatlanság – konfliktusforrássá válhatnak, ha megfelelünk róluk.
- Jó előre érdemes megtalálni a fogadószervezetben azt a munkatársat, aki mind emberileg, mind szakmailag alkalmas arra a szerepre, hogy a menedékkérő önkéntest mentorként segítse.
- Amennyiben a menedékkérő korábbi munkatapasztalatainak és képességeinek megfelelő feladatokat kap, azokat nagy valószínűséggel motiváltan fogja elvégezni, ami a munkatársak meglegedésére is fog szolgálni.
- Ha néhány hét közösen eltöltött idő után is úgy tűnik, hogy a menedékkérő önkéntest nem fogadják be a régi kollegák, akkor javasolt olyan feladatokat kiosztani – például fordítás – egy-egy kollegának, amelyeket a menedékkérő önkéntes segítségével tud csak megoldani. A szolidárisabb munkahelyi hangulat

megteremtése érdekében konfliktuskezelő tréninget is szervezhet a munkatársaknak.

2. MIT TEGYEN A FOGADÓSZERVEZET, HA A MEGBESÉLT IDŐBEN NEM ÉRKEZIK MEG A MUNKAHELYRE A MENEDÉKKÉRŐ ÖNKÉNTES?

- Amennyiben egyszeri alkalomról van szó, nem érdemes szóvá tenni. Különösen, ha az első alkalmak egyikén fordul elő: a befogadóállomáson tartózkodó menedékkérők általában kevésbé ismerik a tőlük meglehetősen távol lévő várost, könnyen eltévedhetnek, illetve nehezebben mérik fel, hogy mennyi időbe telik eljutni a fogadószervezethez.
- Az új, rendszeres tevékenységhez hozzá kell szokni, különösen, ha a menedékkérőnek ehhez, a korábbiakkal ellentétben korán fel kell kelni. A menedékkérők között nem ritka, hogy korábbi traumáik miatt alvásproblémákkal küszködnek.
- A más kultúrájú menedékkérő késésének hátterében állhat az időhöz kapcsolódó eltérő felfogás is, amely a kulturális különbségek egyik meghatározó kifejeződése.
- Amennyiben rendszeresen később érkezik a menedékkérő önkéntes a fogadószervezethez, érdemes erről elbeszélgetni vele. Elképzelhető átmeneti megoldás lehet az önkéntes tevékenység

idejének a délutáni órákra való áthelyezése. Hosszú távon természetesen az a cél, hogy a menedékkérő önkéntes megfeleljen az itteni elvárásoknak.

3. MIT TEGYEN A FOGADÓSZERVEZET, HA A MENEDÉKKÉRŐ ÖNKÉNTES SEGÍTSÉGÉT ELUTASÍJÁK A SZERVEZET ÜGYFELEI?

- A fenti helyzet tudatos előkészítéssel megelőzhető, illetve a menedékkérő önkéntessel szembeni elutasítás csökkenthető. Ennek az lehet a módja, ha a menedékkérő önkéntes a szervezet egy tapasztalt munkatársával párban keresi fel/fogadja az ügyfeleket.
- Amennyiben ez nem lehetséges – adódhatnak olyan helyzetek, amikor nem áll rendelkezésre tapasztalt kolléga –, nélkülözhetetlen a menedékkérő önkéntes felkészítése az esetleges vele szemben történő elutasításra. Fontos annak tudatosítása, hogy az elutasítás nem a személyének szól, hanem az ügyfél tájékoztatásából, a tapasztalat hiányából a külföldiekkel való bánásmód terén.
- A menedékkérő önkéntes tudatosítása a tekintetben is fontos, hogy a fogadószervezet ügyfeleivel való érintkezés lehetőséget teremt számára a többségi társadalom menedékkérőkről, menekültekről alkotott tévképzeteinek, hamis tudatának megszüntetésében.
- A menedékkérő önkéntesek saját személyes történetük, jelenlegi bizonytalan élethelyzetük következtében különösen érzékenyen reagálhatnak a feléjük irányuló ellenérzésekre. A menedékkérő önkéntes a fogadószervezetnél kijelölt mentorától nagy körül-

tekintést kíván a diszkriminációval, elutasítással kapcsolatos jelenségek kezelése.

- Amennyiben a menedékkérő önkéntes arról számol be, hogy közintézményekben is diszkriminációnak érzi magát kitéve, úgy a mentor támogassa a menedékkérő önkéntest, hogy eljuttassa panaszát az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz.

4. MIT TEGYEN A FOGADÓSZERVEZET, HA NÉHÁNY HÉT KÖZÖS MUNKA ELTÉLTÉVEL EGYSZER CSAK NEM JELENIK MEG A FOGLALKOZTATÓNÁL A MENEDÉKKÉRŐ ÖNKÉNTES, MAJD KIDERÜL, HOGY TOVÁBBUTAZOTT MAGYARORSZÁGRÓL?

- A fogadószervezet semmiképp se tekintse saját kudarcának az önkéntes elutazását.
- Sajnos a menedékkérők bizonytalan élethelyzetük, esetleges traumáik és változó motivációik hatására kiszámíthatatlan lépésekre szánhatják el magukat. A közösen eltöltött idő azonban így is tapasztalatokkal, új ismeretekkel szolgál mindkét fél számára.
- A menedékkérők jelentős hányada nem hagyná el Magyarországot, ha integrációjának nagyobb esélyét látná. Egy fogadószervezetnél végzett önkéntes tevékenység hozzásegítheti a menedékkérőket, hogy jobban megismerjék lehetőségeiket, és tudatosabban készüljenek a későbbi munkavállalásra.

Amennyiben szervezete olyan, a menedékkérő önkéntest érintő problémával találkozik, amelyet nem tud megoldani, lépjen kapcsolatba a kiadvány végén található szervezetek szakembereivel.

KONTAKTSZERVEZETEK

Amennyiben szervezete szívesen fogadna menedékkérő önkénteseket, vagy további információt szeretne a menedékkérők önkénteskedéséről, lépjen kapcsolatba az alábbi szervezetekkel.

MENEDÉK – MIGRÁNSOKAT SEGÍTŐ EGYESÜLET

Cím: 1077 Budapest, Jósika u. 2.

Telefon: (06-1) 322-1502, (06-1) 411-1710,
(06-1) 411-1711

Fax: (06-1) 479-0272

e-mail: menedek@menedek.hu

www.menedek.hu

ARTEMISSZIÓ ALAPÍTVÁNY

Cím: 1085 Budapest, Röck Szilárd u. 11.

Telefon: (06-1) 413-6517

Fax: (06-1) 413-6517

e-mail: artemisz@artemisszio.hu

www.artemisszio.hu

MENEDÉK
HUNGARIAN ASSOCIATION FOR MIGRANTS

1077 Budapest, Jósika u. 2.
Tel: 061-322-1502, 061-411-1710, 061-411-1711
Fax: 061-479-0272
menedek@menedek.hu
www.menedek.hu

NEMZETI FEJLESZTÉSI ÜGYNÖKSÉG
HUMÁN ERŐFORRÁS PROGRAMOK IRÁNYÍTÓ HATÓSÁGA

1133 Budapest, Pozsonyi út 56.
www.nfu.hu

ORSZÁGOS FOGLALKOZTATÁSI KÖZALAPÍTVÁNY
EQUAL NEMZETI PROGRAMIRODA

1037 Budapest, Bokor u. 9-11.
www.equalhungary.hu